

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 1. juni 2005
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2005-740-0041
Dok.: KHE40156

NOTITS

om

Retsplejerådets og Domstolenes Strukturkommissions betænkninger

Denne notits beskriver hovedelementerne i Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (Instansordningen, byrettens sammensætning og almindelige regler om sagsbehandlingen i første instans) og betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager, i betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolenes Strukturkommission samt forslaget om en småsagsproces i Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene).

Instansreform

Retsplejerådet foreslår, at alle civile sager som udgangspunkt skal anlægges ved byretten, men med mulighed for, at principielle sager kan henvises til landsretten til behandling i første instans. Retsplejerådets flertal foreslår at give mulighed for direkte anke fra byretten til Højesteret af særligt hastende principielle sager. Sø- og Handelsretten foreslås under navnet Handelsretten videreført som en specialdomstol for civile sager i første instans med direkte appel til Højesteret.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1401/2001 side 66-67 og side 36-43.

Kollegial behandling

Retsplejerådet foreslår, at en sag skal kunne behandles af flere juridiske dommere i byretten, når sagen er af principiel karakter, når sagens udfald kan få væsentlig betydning for andre end parterne, når sagen frembyder særlig omfattende eller vanskelige retlige eller bevismæssige spørgsmål, eller når sagens særlige karakter i øvrigt undtagelsesvis gør kollegial behandling påkrævet. Retsplejerådets flertal foreslår, at der i givet fald skal medvirke tre juridiske dommere,

mens et mindretal foreslår, at der i givet fald som udgangspunkt skal medvirke to juridiske dommere.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1401/2001 side 67 og side 43-45.

Sagkyndige dommere

Retsplejerådet foreslår, at i sager, hvor fagkundskab skønnes at være af betydning, skal sagkyndige dommere kunne medvirke i første instans. Det vil som hovedregel være i byretten, men hvis en principiel sag henvises til landsretten til behandling i første instans, gælder reglerne tilsvarende for landsretten.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1401/2001 side 67-68 og side 45-47.

Sagsbehandling

Retsplejerådet foreslår at styrke sagsforberedelsen med henblik på at øge kvaliteten i sagsbehandlingen og forkorte sagsbehandlingstiden samt at modernisere reglerne om hovedforhandlingen (domsforhandlingen) i civile sager med henblik på yderligere at sikre en hurtig, effektiv og korrekt domstolsbehandling.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1401/2001 side 68-71 og side 48-60.

Anvendelse af videoudstyr mv.

Retsplejerådet foreslår, at parter i civile sager og sigtede/tiltalte i straffesager skal kunne deltage via videoforbindelse mv. i visse retsmøder, og at vidner mfl. skal kunne afgive forklaring via videoforbindelse, når det er hensigtsmæssigt og forsvarligt. Der foreslås desuden regler om billed- og lydoptagelse af forklaringer.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1401/2001 side 71-73 og side 60-65.

Småsagsproces

Retsplejerådet foreslår en særlig småsagsproces til behandling af tvister om mindre krav, som vil gøre det nemmere og billige for borgerne og virksomhederne at gennemføre civile retssager om mindre krav.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1436/2004 side 52-54 og side 41-47.

Nævningereform

Retsplejerådet foreslår, at nævningsager fremover skal behandles i byretten som første instans med mulighed for at foretage en fuldstændig prøvelse af skyldsspørgsmålet i to instanser (byret og landsret).

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1352/1998 side 10-12.

Retskredsreform mv.

Domstolenes Strukturkommission foreslår, at byretterne indrettes på en sådan måde, at de vil være i stand til at opfylde de krav, som de øvrige reformforslag stiller til byretterne. Der foreslås endvidere en ledelsesmæssig styrkelse af den administrative opgavevaretagelse ved domstolene, en styrkelse af sekretariatsfunktionerne ved domstolene, og der forudsættes en vis specialisering blandt dommerne med henblik på en mere kvalificeret og effektiv opgavevaretagelse.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1398/2001 side 31-54.

Administrative nævn og forvaltningsdomstole

Retsplejerådet foreslår at ophæve visse af de gældende regler om, at indbringelse for domstolene først kan ske, når en administrativ klageadgang er udnyttet. Forslaget omfatter bl.a. ekspropriationssager og sager på miljø-, energi- og naturbeskyttelsesområdet. Retsplejerådet foreslår derimod ikke ændringer af de gældende regler om udnyttelse af administrativ klageadgang på skattemrådet eller med hensyn til prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Retsplejerådet foreslår, at hvor der efter de gældende regler skal ske forudgående behandling af en privatretlig tvist mellem private ved et administrativt nævn, før sagen kan indbringes for domstolene, skal en retssag om tvisten, der anlægges uden forudgående nævnsbehandling, kun kunne afvises efter påstand fra en part. Forslaget, der bl.a. omfatter huslejenævne og beboerklagenævne, indebærer, at sagen kan behandles ved domstolene uden forudgående nævnsbehandling, hvis parterne er enige herom.

Retsplejerådet foreslår at ophæve de gældende regler om, at visse afgørelser truffet af administrative nævn i privatretlige tvister mellem private kan tvangsfuldbyrdes umiddelbart ved fogedretten uden mellemkommende dom. Forslaget omfatter bl.a. vurderingsmænd efter mark- og vejfredsloven og voldgiftsnævnene vedrørende forgiftning af honningbier.

Retsplejerådet stiller ikke forslag om oprettelse af selvstændige forvaltningsdomstole, da selvstændige forvaltningsdomstole efter rådets opfattelse ikke ville udgøre en forbedring i forhold til de almindelige domstoles behandling af forvaltningssager. Retsplejerådet anfører, at rådet ikke har afsluttet sine overvejelser om en særlig forvaltningsproces, forstået som et samlet, særskilt regelsæt om behandlingen af sager om prøvelse af forvaltningens afgørelser, og at rådet vil vende tilbage hertil i en senere betænkning.

Der henvises til vedlagte uddrag af betænkning nr. 1401/2001 side 65-66 og side 30-36.